

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΛΕΙΣΙΜΑΤΟΣ – ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΕΠΑΝ ΙΙ 2013

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το τρέχον έτος, τελευταίο προγραμματικό έτος του ΕΣΠΑ, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα εισέρχονται στην τελική φάση υλοποίησης, η οποία ολοκληρώνεται στις 31/12/2015, καταληκτική ημερομηνία επιλεξιμότητας των δαπανών τους. Παράλληλα, από την 1/1/2014 ξεκινάει η περίοδος επιλεξιμότητας για τη νέα προγραμματική περίοδο και η δυνατότητα της χώρας να αξιοποιήσει τους προβλεπόμενους πόρους.

Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύεται ως αδιαμφισβήτητη αναγκαιότητα η ομαλή ολοκλήρωση των έργων και η απόδοση του αναπτυξιακού αποτελέσματός τους, χωρίς οποιουδήποτε είδους αστοχίες που θα επιβάρυναν τους εθνικούς πόρους κάτω από τις δυσμενείς συνθήκες και περιορισμούς του οικονομικού περιβάλλοντος της χώρας. Παράλληλα, υπό τις παρούσες συνθήκες, επιβάλλεται η ταχεία έναρξη υλοποίησης έργων στη νέα περίοδο (2014-2020) με προτεραιότητα στα ώριμα έργα, για τα οποία τα οικονομικά και χρονικά περιθώρια του ΕΣΠΑ έχουν εξαντληθεί.

Στην προσπάθεια αυτή, δύο είναι τα βασικά εργαλεία:

1. Τακτοποίηση – εξυγίανση περιεχομένου των ΕΠ
2. Αναθεώρηση ΕΠ

Οι βασικές κατευθύνσεις, οι οποίες αναλύονται διεξοδικά στην με Αρ. Πρωτ. 36042/ΕΥΣ4495/20-08-2013 εγκύκλιο με θέμα «Οδηγίες Διαχείρισης για τα έτη 2013-2015 & προετοιμασία κλεισίματος/αναθεώρηση 2013 των Ε.Π. του ΕΣΠΑ», περιλαμβάνουν επιγραμματικά τα παρακάτω:

1. Τακτοποίηση – εξυγίανση περιεχομένου των ΕΠ

Περιλαμβάνονται όλες οι διαχειριστικές ενέργειες και μέτρα που οδηγούν στην ομαλή ολοκλήρωση των ΕΠ και επιγραμματικά είναι οι εξής:

- τακτοποίηση/προσαρμογή φυσικού και οικονομικού αντικειμένου στα ρεαλιστικά δεδομένα υλοποίησης
- περιορισμός νέων εντάξεων
- απένταξη ανενεργών έργων από το ΕΣΠΑ
- τμηματοποίηση (phasing) μεγάλων έργων (π/υ άνω των 5 εκ. €) για τα οποία δεν είναι εφικτή η ολοκλήρωσή τους εντός της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου
- προετοιμασία ωρίμανσης έργων για την νέα προγραμματική περίοδο, μεταφορά έργων στο ΣΕΣ 2014-2020

2. Αναθεώρηση 2013 των ΕΠ του ΕΣΠΑ

Στην περίοδο γενικευμένης κρίσης που εξακολουθεί να διανύει η χώρα μας και παρά το γεγονός ότι έχουν ήδη ληφθεί σημαντικά μέτρα και υλοποιούνται δράσεις για την αντιμετώπισή της, οι επιπτώσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης στην πραγματική οικονομία, την αγορά εργασίας και τους πολίτες γίνονται ολοένα και περισσότερο αισθητές. Η χώρα καλείται να λειτουργήσει σε μια στέρεη βάση κοινωνικής και χωρικής συνοχής, ενώ επιπλέον είναι υποχρεωμένη να ικανοποιεί τις ανάγκες που προκύπτουν από το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής.

Ταυτόχρονα, με δεδομένο ότι το ΕΣΠΑ έχει εισέλθει στην τελική φάση υλοποίησής του, καθώς απομένουν περίπου 2,5 έτη από τη λήξη επιλεξιμότητας δαπανών για την περίοδο 2007-2013, τα πραγματικά στοιχεία φυσικής και οικονομικής ολοκλήρωσης, καθώς και η επικείμενη έναρξη υλοποίησης της νέας προγραμματικής περιόδου επιβάλλουν τη λήψη όλων των αναγκαίων αποφάσεων για την ταχύτερη απορρόφηση και την ασφαλέστερη ολοκλήρωση των ΕΠ του ΕΣΠΑ, χωρίς να προκύψουν ανεκτέλεστα υπόλοιπα έργων μετά το 2015 που θα επιβαρύνουν τους εθνικούς πόρους.

Επιπρόσθετα, καθώς εξελίσσεται μία παράλληλη διαδικασία σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ για την περίοδο 2014-2020, η παρούσα αναθεώρηση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ καλείται να συμβάλει στην αξιοποίηση την ευκαιρίας που αναφέρεται στην προηγούμενη ενότητα για παράλληλη χρηματοδότησης της χώρας από πόρους δύο προγραμματικών περιόδων, αλλά και επίστευσης του κλεισίματος των ΕΠ του ΕΣΠΑ με στόχο το μέγιστο αναπτυξιακό αποτέλεσμα για τους πολίτες της.

Η Αναθεώρηση προετοιμάζεται την περίοδο αυτή και μετά την έγκριση από τις αρμόδιες Επιτροπές Παρακολούθησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων τα αναθεωρημένα Επιχειρησιακά Προγράμματα θα προωθηθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έως τις 30/09/2013, ώστε να εγκριθούν εντός του έτους.

Για τα επόμενα έτη εφαρμογής του ΕΣΠΑ (2014 και 2015) προβλέπεται η δυνατότητα επιπλέον Αναθεωρήσεων, οι οποίες περιορίζονται στο επίπεδο του Επιχειρησιακού Προγράμματος και μπορούν να επιφέρουν χρηματοδοτικές μεταβολές μεταξύ των Αξόνων του.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΠΑΝ ΙΙ - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΚΑΤΑΝΟΜΗ

Το ΕΠΑΝ ΙΙ εγκρίθηκε το 2007 με δημόσια δαπάνη 1.519 εκ. €, ποσό που μετά την πρώτη (περιορισμένη) Αναθεώρηση του 2011 διαμορφώθηκε σε 1.518,8 εκ. €. (1.291 εκ. € κοινοτική συνδρομή).

Με την Αναθεώρηση του 2012 αυξήθηκε ο προϋπολογισμός του Προγράμματος κατά 300 εκ. € (255 εκ. € κοινοτική συνδρομή) για την στήριξη νέων δράσεων επιχειρηματικότητας, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται πλέον σε 1.818,8 εκ. € (1.546 εκ. € κοινοτική συνδρομή).

Με τα πρόσφατα δεδομένα υλοποίησης, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εμφανίζει ονομαστική υπερδέσμευση σε επίπεδο νομικών δεσμεύσεων: 2,1 δις € έναντι 1,8 δις € (115%). Λόγω της φύσης των παρεμβάσεων του Προγράμματος, ιδιαίτερα υψηλή είναι η εξάρτησή του από δράσεις άμεσων κρατικών ενισχύσεων και χρηματοοικονομικών εργαλείων, κατηγορίες στις οποίες η έως τώρα πορεία υλοποίησης εμφανίζει χαμηλή πραγματική απορρόφηση, ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης. Ειδικότερα, στο σύνολο των νομικών δεσμεύσεων ποσό 1,2 δις € (ποσοστό περίπου 57%) αφορά σε άμεσες κρατικές ενισχύσεις ενώ 415 εκ. € έχουν δεσμευθεί για τα χρηματοοικονομικά εργαλεία υπέρ των ΜΜΕ.

Παράλληλα, από την έως τώρα πορεία υλοποίησης, προκύπτει η μη δυνατότητα ολοκλήρωσης εντός των χρονικών ορίων του ΕΣΠΑ για ορισμένα έργα υποδομής, μέρος των οποίων προτείνεται για μεταφορά στην επόμενη προγραμματική περίοδο. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κατ' αρχήν τα δύο μεγάλα έργα του τομέα της ενέργειας «Διασύνδεση Κυκλάδων» και «Β' Αναβάθμιση Δεξαμενής Ρεβυθούσας», καθώς και κάποια έργα υποδομών τουρισμού και ενδοχόμενως και πολιτισμού.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω και το γενικότερο πλαίσιο αναγκών και υποχρεώσεων στο οποίο βρίσκεται συνολικά το ΕΣΠΑ, καθώς και τις ανάγκες ασφαλούς απορρόφησης στο σύνολο όλων των ΕΠ, και με βάση την πορεία υλοποίησης και τις εκτιμήσεις ολοκλήρωσης του Προγράμματος, προτείνεται **μικρή μείωση στον προϋπολογισμό του ΕΠΑΝ II κατά 90 εκ. € κοινοτική συνδρομή (105,88 εκ. € δημόσια δαπάνη).**

Η προτεινόμενη αναθεώρηση δεν επηρεάζει τη βασική στρατηγική στόχευση του Προγράμματος, η οποία παραμένει αμετάβλητη και δεν απαιτεί αξιοσημείωτες μεταβολές στο προγραμματικό κείμενο και τους δείκτες των Αξόνων Προτεραιότητας.

Οι επιμέρους προϋπολογισμοί των Αξόνων Προτεραιότητας αναπροσαρμόζονται, λαμβάνοντας υπόψη την έως τώρα πορεία των έργων και τις ειδικότερες ανάγκες των έργων, ενώ διαμορφώνονται με μικρές προσαρμογές σε σχέση με την σημερινή εικόνα ως εξής:

Άξονας 1: Δημιουργία και αξιοποίηση της καινοτομίας υποστηριζόμενη από έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη

Με δεδομένη τη σημερινή εικόνα των επιδόσεων του Άξονα, των ρυθμών υλοποίησης και των αναλυτικών εκτιμήσεων ολοκλήρωσης, ιδιαίτερα στις δράσεις κρατικών ενισχύσεων που επηρεάζονται από την οικονομική χρήση, προτείνεται αποδέσμευση πόρων ύψους 38,81 εκ. € (Δημόσια Δαπάνη).

Άξονας 2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας

Διατήρηση των πόρων του Άξονα, λαμβάνοντας υπόψη ότι παρά την υψηλή ονομαστική υπερδέσμευση – λόγω της φύσης των παρεμβάσεων του, ενισχύσεις σε επιχειρήσεις – η πραγματική υλοποίηση θα ανέλθει σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα, που σε κάποιες δράσεις εκτιμάται κάτω του 50% έναντι των έως τώρα εντάξεων (λόγω απεντάξεων, μειωμένου βαθμού υλοποίησης των εγκεκριμένων επενδύσεων, διαφόρων αστοχιών κατά την υλοποίηση και τους ελέγχους, κλπ). Σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα, διατηρείται ο προϋπολογισμός του Άξονα σε 772 εκ. € (Δημόσια Δαπάνη), ως ρεαλιστική εκτίμηση ολοκλήρωσής του.

Άξονας 3: Βελτίωση επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Αποδέσμευση περίπου 28,16 εκ. € (Δημόσια Δαπάνη) από τους πόρους του Άξονα, λόγω του χαμηλού ρυθμού άντλησης των πόρων που είναι δεσμευμένοι στις δράσεις των χρηματοοικονομικών εργαλείων (Ταμείο Κεφαλαίου JEREMIE, Ταμείο Επιχειρηματικότητας, Ελληνικό Ταμείο Εγγυοδοσίας Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων), που διαχειριστικά μεν αποτελούν δεσμευμένους πόρους, χωρίς όμως αντίστοιχη έως τώρα απορρόφηση από τις ΜΜΕ, που αποτελούν τους τελικούς αποδέκτες τους. Για ορισμένα έργα του Άξονα προβλέπεται τμηματοποίηση μεταξύ ΕΣΠΑ και ΣΕΣ 2014-2020.

Άξονας 4: Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αιεφορίας

Αποδέσμευση 42,90 εκ. € (Δημόσια Δαπάνη) από τους πόρους του Άξονα, λαμβάνοντας υπόψη την μη ολοκλήρωση εντός της τρέχουσας προγραμματικής

περιόδου των δύο μεγάλων έργων που προωθούνται για τμηματοποίηση μεταξύ της τρέχουσας και της επόμενης περιόδου (Διασύνδεση Κυκλάδων, Β' Αναβάθμιση Δεξαμενής Ρεβυθούσας), καθώς και τις εκτιμήσεις ολοκλήρωσης, σύμφωνα με την έως τώρα πορεία των έργων του Άξονα.

Άξονας 5: Τεχνική υποστήριξη εφαρμογής του Προγράμματος

Με βάση τις υφιστάμενες απαιτήσεις των ενταγμένων έργων, προτείνεται μικρή αύξηση των πόρων του Άξονα κατά 4,00 εκ. € (Δημόσια Δαπάνη).

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται αναλυτικότερα, ανά Άξονα, η πρόταση Αναθεώρησης του ΕΠΑΝ II

Δημόσια Δαπάνη

ΑΞΟΝΑΣ	Π/Υ	Προσκλήσεις	Εντάξεις	ΝΟΔΕ	Δαπάνες	Προτεινόμενος Αναθεωρημένος Π/Υ	Μεταβολή
1	152.260.000	175.379.184	119.801.385	101.341.188	32.705.006	113.450.000	-38.810.000
2	772.000.000	672.179.146	1.053.541.886	1.029.206.557	665.296.015	772.000.000	0
3	446.163.530	632.507.817	653.989.932	535.734.387	385.452.185	418.000.000	-28.163.530
4	389.400.000	495.635.929	390.189.119	369.429.754	256.499.291	346.500.000	-42.900.000
5	59.000.000	59.194.954	55.740.936	51.622.873	30.259.979	63.000.000	4.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.818.823.530	2.034.897.030	2.273.263.259	2.087.334.759	1.370.212.476	1.712.950.000	-105.873.530

Επισημαίνεται ότι ανάλογα με την πρόοδο και τις ανάγκες των έργων κατά τα επόμενα έτη θα μπορεί να γίνει εκ νέου ανακατανομή της Δημόσιας Δαπάνης μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας.